

De bruid van de borg

Deel 3 van de *Aukje* trilogie

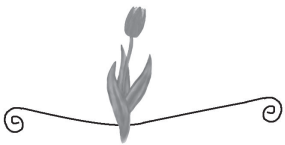

Catharina J. Garrelds

De bruid van de borg

Catharina J. Garrelds

De bruid van de borg

Uitgeverij De Rode Tulp

Dit is een roman. De personages en situaties in deze roman zijn verzonnen en enige gelijkenis met bestaande personen of situaties berust dan ook geheel op toeval.

ISBN 978-94-6260-102-4
NUR 344

© 2018 Uitgeverij De Rode Tulp, Amsterdam
Imprint van Uitgeverij De Graveinse Abeel
www.uitgeverijderodetulp.nl
mail@uitgeverijderodetulp.nl

Omslagontwerp/bewerking: Uitgeverij De Rode Tulp
Omslagfoto: © Depositphotos/Uitgeverij De Graveinse Abeel
Auteur: Catharina J. Garrelds

Dit boek is ook te verkrijgen als groteletterboek.

Het papier van dit boek heeft het FSC-keurmerk: de grondstof is afkomstig van verantwoord beheerde bossen om wereldwijd de bossen te behouden.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, hetzij elektronisch, hetzij mechanisch, door middel van druk, fotokopie, film, geluidsband of op welke andere wijze dan ook en/of opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt op enige ander manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De dialectwoorden in dit verhaal
worden verklaard in de woordenlijst
die achterin dit boek staat.

Hoofdstuk 1

Weduwe Aukje Thoma van Oosteren Grepelaar-Baptist keek uit het raam van de auto en zag de Beertsemaborg liggen onder een waterig herfstzonnetje. Hoewel het nog herfst was, eind oktober, leek het al wel winter.

Ondanks de kou deed haar zoon Ben het raampje aan zijn kant open. Hij ging half uit het raam hangen en gilte: “Is dat het?”

Haas, hun hond, duwde zijn kop naast Ben uit het raam.

Aukje zei: “Doe niet zo gevaarlijk!” Ondanks het feit dat Tjarko had gezegd dat een auto niet gevaarlijk was, ging het veel sneller dan een koets en ze was er niet gerust op dat Ben niets zou overkomen.

Tjarko, die tegenover hen zat — de achterbanken stonden tegenover elkaar — zei: “Ben, een echte

jonker gedraagt zich niet zo.”

Ben ging weer zitten.

“En doe het raam dicht,” zei Aukje. “Zometeen val je nog.” Ze keek weer naar buiten. Het was lang geleden dat ze hier was geweest. Ze wist de allereerste keer nog dat ze hier te voet was gearriveerd; dat was toen om te informeren naar de functie van dienstbode. Destijds had ze het enorm indrukwekkend gevonden, het had haar toegeschenen dat het een paleis was, maar sinds ze wist dat er ook maar gewone mensen in leefden, die boos werden of dingen afkeurden, was ze er niet meer zo van onder de indruk. Maar het was wel mooi.

En dit zou nu voorlopig haar huis worden. Of het haar thuis zou worden, wist ze niet. Ze had sinds ze een aantal maanden zwanger was van Ben in Frielum gewoond, een klein dorpje aan de Groningse kust. Daar was het leven hard en simpel tegelijk; het enige wat je hoefde te doen, was voor eten zorgen, maar dat was niet makkelijk. Het weer had er vrij spel; toen zij in Frielum arriveerde, was het dorp verwoest door een zomerstorm.

Ben was er geboren en het was het enige leven

dat hij kende. Maar Ben was ook de zoon van Symen Thoma van Oosteren Grepelaar. Symen was voorbestemd om zijn vader om te volgen en jonkheer te worden van de Beertsemaborg, maar Symen was verliefd geworden op de dienstbode Aukje. Toen hij met haar trouwde, werd hij ontferd. Symen werd vermoord bij een brute overval, waarbij Aukje door de aanvallers verkracht werd. Ook de koetsier die hun koets bestuurde, werd vermoord. De daders waren nooit gepakt.

Tjarko had echter beloofd om de daders op te sporen zodat ze hun straf niet zouden ontlopen. Hij had ook Aukje bijna gesmeekt om een aantal jaren op de Beertsemaborg te komen wonen met Ben. Ben was namelijk ook de neef van jonkheer Tjarko Thoma van Oosteren Grepelaar en aangezien Tjarko geen kinderen kon krijgen, was Ben de enige erfopvolger van de familie.

En nu reden ze dan naar de Beertsemaborg toe. Toen de auto de oprijlaan opreed, zei Ben: “Wat is nu de borg?”

Tjarko zei: “Alles wat je ziet.”

“Alles?”

Te midden van een tuin, gevuld met rechte grindpaden en door haagjes omzoomde perken, liep

de toegangsweg die voor het huis een grote cirkel beschreef, zodat daar de auto's en koetsen konden keren. Het huis zelf bestond uit drie delen; een middenstuk en twee vleugels. Er waren drie verdiepingen, maar in het middenstuk was nog een vierde verdieping voor het dak begon. De ramen, waar gordijnen voor hingen en die vrijwel allemaal luiken hadden, waren op de onderste verdiepingen heel hoog, maar op de bovenste verdieping vrij klein.

Achter de vleugels stonden diverse gebouwen. De tuin strekte zich uit rondom het huis en achter het huis, gescheiden door een tuin en een groot grasveld, lagen de gebouwen die nodig waren voor het boeren, zoals het vee, de landbouwmachines, het hooi en dergelijke. Achter de tuin lag een boomgaard en daarachter lagen een paar velden die van de rest van het land afgeschermd werden door een hoge bomenrij; de bomenpartij, met daartussen struikgewas, die vanuit het dorp te zien was. Daarachter lagen de landerijen, waarop de landarbeiders werkten als het geen winter was. Hoewel het er uitzag als een landhuis, was het in wezen toch een boerderij, ook al was het bedrijfsgedeelte niet in het hoofdgebouw

gevestigd.

De eerste keer dat Aukje hier was gearriveerd, had ze via het pad dat aan de achterkant van de gebouwen lag, naar de personeelsingang moeten lopen om daar naar binnen gaan. Nu ging ze via de hoofdingang.

Ben zat met zijn neus tegen het raam gedrukt om alles maar te kunnen zien, maar Tjarko zei: “Ben, een echte jonker gedraagt zich niet zo.”

Ben ging netjes rechtop zitten.

Al het personeel stond voor het bordes. Alle dienstboden, al het keukenpersoneel, al de knechts, dienaren en landarbeiders.

Aukje dacht: eens heb ik daar gestaan, om de familie te verwelkomen. Nu ben ik zelf lid van die familie.

Toen zij tussen het personeel had gestaan, was er een stoet van ruiters en koetsen gearriveerd. Nu reed slechts één auto naar de ingang. Ze stopten voor het bordes.

Een dienaar haastte zich om de deur open te maken. Ze stapten uit. Tjarko liep meteen het bordes op, langs het personeel, dat hij niet eens bekeek. Ben stond met open mond omhoog te kijken. Aukje keek wel naar het personeel. Ze kende de meesten en terwijl ze het bordes beklom, zei ze gedag. Iedereen

boog voor haar of maakte een kniksje. Aukje keek er verbaasd naar. Dan realiseerde ze zich dat ze de weduwe was van Symen Thoma van Oosteren Grepelaar, eens erfopvolger, maar ook toen hij dat niet meer was, nog steeds jonker. Ze was nu niet meer een wichtje of een dienstertje, maar een mevrouw.

Ben kwam haar achterna en hij zwaaide met zijn hand tegen het personeel en riep: “Moi!”

Het personeel boog weer.

Ze stapten naar binnen en Ben stond met open mond de hal op te nemen. Die was bekleed met wit marmer. Een enorme trap, met een gebeeldhouwde trapleuning, ging naar boven. In het midden hing een enorme kroonluchter.

Tjarko liep door, naar boven. Haas slofte achter hem aan alsof hij hier al jaren woonde.

Bedienden brachten hun bagage naar binnen. Dat was niet veel. Aukje en Ben hadden alleen hun persoonlijke spullen meegenomen. Ze hoefden immers geen meubilair of andere spullen mee te nemen omdat hier alles aanwezig was.

Ben rende een rondje door de hal en riep: “Moi!”

Het echode, zodat hij het nog eens deed.

Aukje riep: “Tjarko? Waar kunnen we ons

opfrissen?”

Achter haar klonk een stem: “Mevrouw, welkom op de Beertsemaborg.”

Aukje draaide zich om. Voor haar stond een vrouw die een kniksje voor haar maakte.

Aukje herkende haar meteen. “Mejuffrouw Blok! Dat is een lange tijd geleden!”

Mejuffrouw Blok glimlachte en zei: “Inderdaad, mevrouw.”

Mejuffrouw Blok was degene die haar had geïntroduceerd tot de bibliotheek, waar ze net zoveel boeken had mogen lezen als ze zelf wilde. Mejuffrouw Blok was ook degene die haar destijds had aangenomen.

Aukje zei: “U moet geen ‘mevrouw’ tegen me zeggen, hoor. Zeg gewoon Aukje.”

“Ik zou niet kunnen, mevrouw!”

Aukje begreep dat dat tegen alle conventies inging. Ondanks dat vond ze het raar.

“Is dat uw zoon, mevrouw?” Mejuffrouw Blok keek naar Ben.

“Inderdaad. Ben? Kom eens hier.”

Ben kwam naar haar toegelopen.

“Ben, dit is mejuffrouw Blok waar ik je over verteld heb.”

“Heeft u uw zoon over mij verteld?”

“Natuurlijk. U was heel belangrijk voor mij in de periode dat ik hier werkte. Ik heb heel veel van u geleerd. Heb ik u daar weleens voor bedankt?”

“Meerdere malen, mevrouw.”

“Mejuffrouw Blok, dit is Ben. Ben, dit is mejuffrouw Blok.”

Ben wilde haar een hand geven, maar mejuffrouw Blok maakte een diepe buiging voor hem.

“Waarom doe je dat?” vroeg Ben.

“U bent immers de neef van de jonkheer, jonker,” zei mejuffrouw Blok. “Zal ik u uw kamers wijzen, mevrouw?” vroeg ze aan Aukje.

“Ja, graag, mejuffrouw Blok.”

Mejuffrouw Blok ging hen voor de trap op.

Aukje staarde even naar haar rug. Ze wist niet of ze het wel zo prettig vond hoe het er hier nu aan toeging. In Frielum was Ben gewoon Ben geweest. Nu was hij opeens ‘u’ en ‘jonker’. Ze zuchtte en volgde mejuffrouw Blok de trap op.

“Kom je, Ben?” Ze keek achterom en zag dat Ben naar een van de dienaren was gestapt die zijn tas droeg en hem over wilde nemen van de dienaar. De dienaar wilde dat niet omdat het zijn taak was om de bagage te dragen, waarop Ben begon te trekken aan

de tas en riep: “Laat los!”

Van boven klonk Tjarko’s stem: “Ben, een echte jonker gedraagt zich niet zo.” Hij stond op de eerste verdieping en keek over de leuning heen.

Ben liet de tas los en rende de trap op.

“Ben, een echte jonker gedraagt zich niet zo,” zei Tjarko. “Die loopt rustig de trap op.”

Ben minderde vaart, maar liep alsnog heel snel.

Aukje liep de trap op en achter haar kwamen de dienaren.

Op de eerste verdieping, waar een grote open ruimte was waar de twee trappen bij elkaar kwamen, gingen ze naar rechts.

Mejuffrouw Blok wees, terwijl ze langs de deuren liepen, naar de diverse deuren en zei daarbij welke functie de kamer had: “De zitkamer, de ontbijtkamer, de woonkamer, de eetkamer, het boudoir, het theesalet, de ontvangstkamer, de kleine zaal, de groene kamer, de werkkamer, de salon, de kleedkamer en hier, mevrouw, uw slaapkamer.”

Mejuffrouw Blok deed de deur open en zei: “De jonkheer wilde graag dat u de vleugel zou betrekken waar voorheen zijn vrouwen hebben gewoond.”

Aukje stapte naar binnen en keek rond. De kamer was ongeveer zes keer zo groot als haar dijkhuisje

in Frielum was geweest. Er stond links een enorm hemelbed op een kleed. Het kleed was in het geel en blauw. Aan weerszijden van het bed stonden kisten, die blijkbaar als nachtkastjes fungeerden. De pilaren van het hemelbed waren gedraaid en de bovenranden waren gebeeldhouwd met ranken en bloemen. Vanaf de hemel hingen zijden gordijnen omlaag; in het geel en geborduurd met klaprozen en korenbloemen. Op het bed lag een zijden spreij, eveneens geel en geborduurd.

Aan de andere zijde was een grote open haard, die brandde. Aan weerszijden stonden grote vazen waar pluimen in stonden, terwijl op de schouw een enorme goudkleurige klok stond met aan weerszijden figuurtjes in lange gewaden die kruiken op hun rug droegen. Aukje herinnerde zich wat ze in de encyclopedie gezien had die ze hier ooit gelezen had; over Griekse godinnen. De figuurtjes waren Griekse godinnen.

Achter het bed, aan de raamzijde, was een deur, en daarnaast stonden een tafel en vier stoelen.

Daarnaast, tussen twee ramen in, stond een schrijfbureau. In de hoek achter de open haard stonden een lage tafel en nog meer kisten. Voor de ramen hingen gele gordijnen. De luiken waren

aan de binnenzijde ook geel geschilderd. De muren hadden een houten lambrisering waarboven crèmekleurig behang zat.

Aukje liep door de kamer heen en bleef voor het raam staan.

Mejuffrouw Blok vroeg: “Waar wilt u uw bagage?”
“Hier is goed, bedankt.”

Mejuffrouw Blok instrueerde de dienaar en die bracht haar tas binnen alsof het goud was.

Mejuffrouw Blok vroeg: “En de bagage van de jonker? In welke kamer moet die?”

“Ook hier.”

“Ik bedoel, in welke van de kamers van de jonker?”

Aukje draaide zich om en vroeg: “Wat bedoelt u? Welke kamers?”

“De jonker slaapt immers bij de jonkheer in de vleugel?”

Aukje fronste haar wenkbrauwen. Dan schudde ze haar hoofd. “Nee, Ben slaapt hier, bij mij.”

Mejuffrouw Blok zei: “Ik had van de jonkheer begrepen...”

Aukje liep haar voorbij en liep de kamer uit. Ze volgde de gang terug, stak de ruimte over en liep de andere gang in. “Tjarko?” riep ze.

Een dienaar kwam een kamer uit.

“Waar is de jonkheer?” vroeg ze de man.

“In zijn slaapkamer.”

“Welke deur is dat? Wijs het me.”

De dienaar ging haar voor en bleef voor een deur staan.

“Dank je wel,” zei ze, en duwde de deur open.

Tjarko stond in de kamer, maar droeg alleen een onderbroek en sokken. Toen Aukje hem zag, draaide ze zich snel om.

Hij zei: “Aukje? Wat doe jij hier? Kun je niet kloppen?”

“Het spijt me, ik wist niet dat je niet gekleed was.”

“Dit is mijn slaapkamer! Wat denk je dat hier ik doe?”

“Slapen?”

“Stel je me nu een vraag?”

“Een retorische.”

Het was even stil, maar dan verscheen Tjarko voor haar, nu gekleed in een kamerjas en met sloffen aan zijn voeten. “Wat wil je?” vroeg hij.

“Ik vernam dat Ben bij jou slaapt.”

“Ja.”

“Waarom?”

“Waarom niet?”

“Omdat wij altijd samen slapen.”

“Dat was toen jullie nog in Frielum woonden en één slaapkamer hadden.”

“Ook als we er tien gehad hadden, hadden we nog samen geslapen.”

“Nu, hier niet.”

Ze trok haar wenkbrauwen op. “Hij slaapt gewoon bij mij.”

“Hij heeft hier zijn eigen kamers.”

“Maar hij slaapt bij mij.”

“Een jonker heeft zijn eigen slaapkamer.”

“Hij is vijf jaar oud!”

“En? Ik sliep op mijn eigen slaapkamer toen ik twee jaar oud was. Dus het kan prima.”

Ze schudde haar hoofd en zei: “Ben slaapt bij mij.”

Hij haalde zijn schouders op. “Als je dat per se wilt...”

“Ja, dat wil ik per se,” snauwde ze. “Hij heeft al genoeg waar hij aan moet wennen, dus dit laten we onveranderd.”

“Moet Ben aan alles wennen of ben jij het die aan alles moet wennen en daarom liever iets vertrouwds bij zich heeft?”

Ze staaarde hem aan, woede in haar ogen. Waarom moest hij haar altijd tegenwerken?

“Ben vindt het prima om een slaapkamer voor

zichzelf te hebben,” zei Tjarko. Hij draaide zich om en liep naar een deur die aan de rechterkant van de kamer zat. Voor hij erdoor verdween zei: “Vraag het hem maar.”

Ze staaarde hem na. Het was waar dat ze het raar vond om hier te zijn. Bens aanwezigheid was vertrouwd, net zoals Haas' aanwezigheid, maar beiden waren blijkbaar liever ergens anders.

Ze keek naar het interieur van de slaapkamer. Die was net zo weelderig ingericht als de hare, maar de kleuren waren donkergroen en donkerblauw.

Ze verliet de kamer en ging op zoek naar Ben.

Die vond ze halverwege de gang in een kamer die duidelijk een slaapkamer was. Ook deze kamer was luxueus ingericht.

Ben stond voor het raam en keek naar buiten. Naast hem stond Haas.

Haas draaide zich om en kwam kwispelstaartend naar haar toe. Aukje aaide hem.

Ben merkte dat ze er was en riep: “Moeke, kom eens kijken!”

Ze liep naar het raam toe en ging naast hem staan.

“Zie je dat?”

Ja, ze zag het. Een aantal paarden werden drooggelopen.

“Mag ik ook een paard?”

“Daar ben je nog te klein voor.”

“Oom Tjarko zegt dat het mag!”

Ze legde een hand op zijn hoofd en zei: “Ben... Ik begrijp dat je het hier leuk vindt, maar je moet niet altijd naar oom Tjarko luisteren.”

“Waarom niet?” Hij keek naar haar op en ze zag hoezeer hij op zijn vader Symen leek.

“Omdat het niet zeker is dat we hier blijven wonen.”

“Maar we zouden hier toch blijven?”

“Tjarko wil dat je later jonkheer wordt, maar ik wil dat je gelukkig wordt.”

“Ik kan toch jonkheer worden én gelukkig worden?”

“Jawel, maar je moet je niet te veel laten beïnvloeden door Tjarko. Niet alles wat hij zegt, is waar. Hij wil je graag voor zich winnen; hij wil graag vrienden met je zijn.”

“We zijn ook vrienden. Hij is de beste oom in de hele wereld!”

Ze zuchtte. Dan zei ze: “Is dit je slaapkamer?”

“Ja, goed, hè?” Hij liep weg en maakte een rondje door de kamer alsof hij zeggen wilde: kijk eens!

“Wil je hier slapen?” vroeg ze.

Hij knikte.

“Wil je dan niet meer bij mij slapen?”

Hij trok een hoofd waaruit bleek dat hij diep nadacht; met een scheve mond en gefronste wenkbrauwen. “Waar slaap jij?” vroeg hij dan.
“Mijn slaapkamer is helemaal aan de andere kant van de vleugel, maar ik kan ook hier slapen.”
“Maar je slaapt wel op de borg?”
“Ja, natuurlijk.”
“Dus dan slapen we in hetzelfde huis?”
“Uiteraard.”
“Dan wil ik hier wel slapen.”
“Helemaal alleen?”
“Oom Tjarko zegt dat jonkers een eigen slaapkamer hebben.”
“Als je niet wilt, dan hoeft het niet.”
“Ik wil wel. Dan blijft Haas bij me slapen. Wil je dat, Haas?”
Haas kwispelde.
“Ik denk dat Haas beter ergens anders kan slapen,” zei Aukje.
“Waar dan?”
“Bij mij.”
“Waarom?”
“Omdat Haas gewend is aan mij.”
“Maar ook aan mij. En ook aan oom Tjarko. Oom Tjarko zegt dat Haas eigenlijk Vincent heet.”

“Haas was vroeger de hond van oom Tjarko. Toen oom Tjarko met Haas op de Waterborg was en ze gingen jagen, verdween Haas. En zo kwam hij bij ons terecht.”

Hij knikte. Dan zei hij: “Ik blijf hier slapen!” Hij rende weg en verdween.

Haas keek Aukje aan, en rende dan op een sukkeldrafje Ben na.

Aukje keek ze na. De woorden van Tjarko galmden nog door haar hoofd: ‘Moet Ben aan alles wennen of ben jij het die aan alles moet wennen en daarom liever iets vertrouwds bij zich heeft?’

Blijkbaar voelden Ben en Haas zich hier meteen op hun gemak. Voor haar echter was het onwennig en raar. Ze had eigenlijk liever gehad dat ze hier nog dienstbode was; dan wist ze tenminste waar ze aan toe was!